

İNTERNET BAĞIMLILIĞI İLE İLİŞKİLİ DEĞİŞKENLER: OKULA BAĞLANMA VE OKULA YABANCILAŞMA*

Şeyma MIZRAK

Dr., Ministry of Education, Malatya, Turkey
symaa.akgull@gmail.com, ORCID No:0000-0001-5277-9480

Özet

Bu araştırmanın amacı, lise öğrencilerinin internet bağımlılığı, okula yabancılaşma ve okula bağlanma düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre (cinsiyet, sanat ve spor faaliyetlerine katılma durumu, sınıf düzeyi, yakın arkadaş sayısı) farklılaşp farklılaşmadığının incelenmesidir. Araştırmanın örneklemini 2018-2019 eğitim-öğretim yılı Gaziantep ilinde yer alan 2 farklı Anadolu Lisesinde öğrenim gören 334 (144 erkek/ 190 kadın) öğrenci oluşturmaktadır. Araştırmada veriler “Young İnternet Bağımlılığı Ölçeği”, “Okula Yabancılaşma Ölçeği” ve “Okula Bağlanma Ölçeği (Lise Formu)” kullanılarak elde edilmiştir. Araştırma sonucunda lise öğrencilerinin internet bağımlılığı, okula yabancılaşma ve okula bağlanma alt boyutları ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Aynı şekilde bir diğer değişken olan sanat/spor faaliyetlerine katılma durumu açısından internet bağımlılığı, okula yabancılaşma ve okula bağlanma alt boyutlarında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır. Sınıf düzeyi değişkeni açısından internet bağımlılığı, okula yabancılaşma ve okula bağlanma alt boyutlarında ise anlamlı farklılık vardır. Yakın arkadaş sayısı değişkeni ile internet bağımlılığı, okula yabancılaşma ve okula bağlanma alt boyutlarında da anlamlı farklılık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. İnternet bağımlılığı, okula yabancılaşma ve okula bağlanma alt boyutları arasında ilişkiler incelendiğinde, değişkenler arasında düşük ve orta düzeyde ilişkilerin olduğu görülmüştür. Okula bağlanma ve öğretmene bağlanma değişkenleri öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerini anlamlı olarak yordadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: İnternet bağımlılığı, Okula yabancılaşma, Okula bağlanma, Lise öğrencileri

VARIABLES RELATED TO INTERNET ADDICTION: ATTACHMENT TO SCHOOL AND ALIENATION FROM SCHOOL*

Abstract

The aim of this study is to examine whether the high school students' internet addiction, school alienation and school attachment levels differ according to various variables (gender, art and sport activities, class level, close friends). The sample of the study consists of 334 (144 male/ 190 female) students who studied in 2 different Anatolian high schools in Sahinbey district of Gaziantep province in 2018-2019 academic year. The data were obtained by using "Personal Information Form", "Young Internet Addiction Scale", "School Alienation Scale" and "School Attachment Scale (High School Form)" prepared by the researcher. As a result of the study, there was no difference between high school students' internet dependence, school alienation and sub-dimensions of school attachment and gender variable. Similarly, there was no significant difference between the variables of participation in arts / sports activities, internet addiction, school alienation and school attachment. It was concluded that there was a significant difference between the class level variable and internet addiction, school alienation and school attachment sub-dimensions. It was concluded that there is a significant difference in terms of internet dependence, school alienation and school attachment sub-dimensions with the number of close friends. When the relationships between internet addiction, school alienation and sub-dimensions of school attachment were examined, it was seen that there were low and intermediate relations between the variables. It was concluded that students' internet dependence levels were significantly predicted.

Keywords: Internet addiction, School alienation, Connected to school, High school students

Atf / Citation

Mızrak, Ş. (2021). İnternet bağımlılığı ile ilişkili değişkenler: Okula bağlanma ve okula yabancılaşma, *Anadolu Türk Eğitim Dergisi*, 6 (3), 412-428.

Mızrak, Ş. (2021). Variables related to internet addiction: Attachment to school and alienation from school *Anatolian Turkish Journal of Education*, 6 (3), 412-428.

Giriş

İnternet kullanımının aranan bilgiye hızlıca ulaşma kolaylığını sağlamanın yanında aşırı kullanımının zararları olduğu da bir gerçektir (Cengizhan, 2005). Bireylerin internetin yaygınlaşmasıyla uzun süreler oturduğu yerden kalkmadan, günlük yaşam aktivitelerini sınırladıkları hatta erteleyecek davranışlar sergiledikleri gözlenmiştir. İnterneti kullanan bireylerin bu şekilde sağlıksız ve problemlili internet kullanımları fiziksel, psikolojik sorunlara neden olduğu görülmüştür. Bu durum insan hayatında olumlu olduğu kadar olumsuz sonuçlarının da göz ardı edilmeyecek durumda olduğunu göstermektedir (Morahan-Martin ve Schumacher, 2000).

İnternet bağımlılığı duygusal sorunlardan öznel bir kaçış olarak düşünülebileceği gibi (stres, depresyon vb.) olumsuz durum ve kişisel sorunlar (akademik sıkıntılar, okula yabancılaşma, okula bağlılık hissedememe, aile içi geçimsizlik vb.) nedeniyle de ortaya çıkabilir (Young, 2004). İnternet bağımlılığında Young'ın tanı kriterleri şu şekildedir: İnternete yönelik saplantı (bir önceki çevrimiçi aktiviteleri düşünmek veya bir sonraki çevrimiçi aktiviteleri beklemek), internet kullanımına ilişkin doyumun sağlanması amacıyla internetin sürekli artan düzeylerde kullanımına eğilim, internet kullanımının önüne geçilmesi veya kontrol altında tutulması amacıyla tekrarlı bir şekilde gösterilen çaba ve girişimlerin başarısız olması, internet kullanımını önüne geçilmesi veya kontrol altında tutulması amacıyla yapılan girişimlerin tedirginlik, sıkıntı, depresif veya alıngan ruh hali oluşturması, niyet edilen düzeyden daha fazla çevrimiçi kalmak, internet kullanımını nedeniyle ilişkileri, işi, eğitimi veya kariyer olanaklarını riske atmak veya kaybetmek, internet kullanımını boyutlarına ilişkin gizlenmesi amacıyla aile bireylerine, terapisteye veya diğer bireylere yalan söylemek, sorunlardan kaçma veya tükenmişlik durumundan (örneğin, çaresizlik duygusu, depresyon) kurtulmanın yolu olarak interneti kullanmak (Young, 1998). İnternet erişiminin kolay olması, planlama yapılmadan geçirilen uzun vakitler, ailenin kontrolünün olmaması, sınır koymadan internette istediği her şeye bakabilmesine izin vermek, yabancılaşma, yasal açıdan yaş sınırı olmaması, bireyin kendi kontrolüne bırakılması bağımlılık riskini artırmaktadır (Young, 2004). Kurtaran'a (2008) göre internet, doğru ve etkili kullanıldığında yer ve zaman kısıtlaması olmadan istenilen bilgiye kolayca erişimi sağlamaktadır. Ancak etkili ve doğru kullanılmadığı zamanlarda ise özellikle ergenler ve çocuklar üzerinde olumsuz etkileri bulunmaktadır. Bu etkiler ergenler ve çocuklar için bağımlılığa doğru giden süreci de içerisinde barındırmaktadır. Bağımlılığa dönüşen bu etkilerden ergenleri ve çocukları korumak zorlaşmaktadır. İnternetin aşırı kullanımıyla ilgili endişeler artmaya devam etmektedir. Aşırı internet kullanımının aile içerisinde iletişimi olumsuz yönde etkilediği ve kişinin sosyal yönünü zayıflattığı belirtilmektedir (Leung ve Lee, 2011).

Lise öğrencilerinin de içinde bulunduğu ergenlik döneminde yaşanan kimlik krizi, özellikle lise öğrencilerinin duygusal iletişimlere yöneldiği, meslek seçimine karar vermek zorunda kaldığı ya da meslek seçimi için sınava girdiği, sınavın yarattığı rekabetçi ortam içerisinde bulunduğu zorlu bir dönemde ortaya çıkmaktadır. Tüm bu durumlar lise öğrencileri üzerinde gerginlik yaratmakta birçok soruna neden olmaktadır (Ergin, 1993). Özellikle okul çağındaki gençlerde son yıllarda artan internet bağımlılığı sosyal ilişkilerin olumsuz yönde etkilenmesine, akademik başarının düşmesine ve bu durumda okula olan bağlılığın azalmasına beraberinde okula yabancılaşma oranının artmasına neden olabilmektedir. Çocuklar ve ergenler günlük yaşamlarının büyük bir bölümünde okulda bulunmaktadır. Bu açıdan okul, bireyin sosyalleşme sürecinde yaşamının merkezi noktasında bulunmakta ve bu açıdan büyük bir öneme sahiptir (Kızmaz, 2006). Özellikle ergenlik döneminde okulda geçirilen zaman ergenlerin gelişimleri üzerinde etkisini artırmaktadır (Boardman ve Onge, 2005).

Okula bağlanma genel tanımı ile okula karşı bireyin oluşturduğu duygusal bağıdır (Hill ve Werner, 2006). Oluşan bu bağın davranışsal, duygusal ve bilişsel boyutları vardır (Jimerson, Campos ve Greif, 2003). Davranışsal boyut öğrencinin spor, kulüp etkinlikleri gibi öğretim programı dışında yer alan etkinliklerde yer alması, ödevlerini yapması gibi gözlenebilir performansları içermekteyken; duygusal boyut ise öğrencinin okul, öğretmen ve diğer öğrencilere yönelik duygularıyla ilgilidir. Bilişsel boyut ise, öğrencinin öğretmenlerini, kendini ve diğer bireyleri nasıl algıladığını göstermektedir. Bireyin okulundan gurur duyması, kendini okulunda güvende ve okuluna ait hissetmesi bilişsel-duygusal boyutları içerisinde barındırmaktadır (Maddox ve Prinz, 2003). Mengi (2011) okula olan bağlılığı, okula ilişkin olumlu duygular beslemek, okula ait olduğunu hissetmek, diğer öğrencilerle ve okul personeli ile olumlu ilişkiler içinde olmak, sınıfta ve okulda yapılan faaliyetlere katılmak, ders dışı aktivitelerde yer

almak, kendi öğrenme hedeflerini oluşturmak şeklinde tanımlamıştır. Okula bağlanma düzeyleri düşük olan öğrencilerin kendilerini okulda yalnız, izole edilmiş olarak hissettikleri bulunmuştur (Mouton ve Hawkins, 1996). Okul bağlılığının okuldan ayrılma sıklığını azalttığını gösteren çalışmalar da bulunmaktadır (Janosz, Archambault, Morizot ve Pagani, 2008; Sinclair, Christenson, Evelo ve Hurley, 1998). Cooper (2008) düşük düzeyde okula bağlanmanın hoşnutsuzluk duygularıyla birlikte yabancılaşmaya da neden olabileceğini belirtmiştir. Okullar, sahip oldukları geniş öğrenci kitleleriyle iletişimin, sosyal ilişkilerin daha kolay yaşanabileceği ortamlar olması sebebiyle okula olan bağlılığın ya da yabancılaşmanın sıklıkla yaşanabileceği yerlerdir. Okul bağlılığını arttıran sebepler arasında olan iyi iletişim öğrencileri okula kazandırmada okul bağlılıklarını yükseltmede önemli bir rol oynamaktadır. Öğretmen ve öğrenci iletişimi bu noktada en dikkat edilmesi gereken konudur. Ancak bunun yanı sıra öğrencinin okul içi sportif faaliyetlere katılmaya istekli olması da çevresiyle olan iletişimini güçlendirecek bir durumdur. Çünkü olumlu bir iletişim ağı içerisinde yer alan öğrenci okulda kendini daha rahat hissedecek rahat iletişim kurabilen çocuk kendini kontrol ve değerlendirmede daha sağlam kararlar alabilecektir (Arslantaş, 1998).

Okula yabancılaşma, okulda bulunan tüm öğelere bunlar öğrencilere, öğretmenlere, okul personeline genel olarak okula olan bağlılığın olmayışıdır (Warner, Weist ve Krulak, 1999). Öğrencilerin okula ve okulda yapılan etkinliklere karşı olumsuz bir tutum geliştirmesini ifade etmekte ve eğitimsel amaçların gerçekleştirilmesini olumsuz yönde etkilemektedir (Katıtaş, 2012). Okula yabancılaşma, öğrencilerin okulda yer alan etkinliklerden uzaklaşması ile sonuçlanmaktadır (Tarquin ve Cook-Cottone, 2008). Okula yabancılaşma birbiriyle ilişkili ancak birbirinden ayrı olan iki boyuttan oluşmaktadır. Birinci boyut, okul personeli, diğer öğrenciler ve okula yönelik olumsuz düşünceleri içine almaktadır. İkinci boyut ise, okulda bulunan etkinliklere, gruplara katılmada ilgisiz olma durumunu kapsamaktadır (Kulka, Kahle ve Klingel, 1982). Araştırmalar, öğrencilerin okula yabancılaşma nedenlerini genel olarak şu şekilde ortaya koymaktadır. Öğrencilerin kendi yaşamlarını kontrol etme yoksunluğu yaşamaları, başarıya ulaşmada fırsat eşitliğinin olmaması, okul müfredatının gündelik yaşamla ilişkisinin zayıf olması, öğretmenle iletişime geçememe, okulda yaşanan olumsuz durumlar sebebiyle içe kapanma, ailenin ilgisizliği, öğrencilerin yetişkinleri güvenilir bulmaları olarak ifade edilmiştir (Mcelhinney, Kunkel ve Lucas, 1970). Öğrenciler yabancılaşmayı farklı seviyelerde yaşayabilirler bazıları geçici ve hafif düzeyde yaşarken, bazıları derin kızgınlık ve öfke hali ile düşmanlık geliştirerek yaşayabilirler. Hatta bazıları diğer öğrencileri, okul personeli, öğretmenleri tehdit ederek fiziksel olarak saldırı da bulunarak bu durumu gösterebilmektedir (Hyman, Mahon, Cohen, Snook, Britton ve Lurkis, 2004).

Bu araştırmanın amacı, lise öğrencilerinin internet bağımlılığı, okula yabancılaşma ve okula bağlanma düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre (cinsiyet, sanat ve spor faaliyetlerine katılma durumu, sınıf düzeyi, yakın arkadaş sayısı) farklılaşp farklılaşmadığının incelenmesidir. Bu amaç çerçevesinde aşağıdaki araştırma sorularına cevap aranmaktadır:

1. İnternet bağımlılığı, okula yabancılaşma ve okula bağlanma cinsiyete göre farklılaşmakta mıdır?
2. İnternet bağımlılığı, okula yabancılaşma ve okula bağlanma sınıf düzeyine göre farklılaşmakta mıdır?
3. İnternet bağımlılığı, okula yabancılaşma ve okula bağlanma arkadaş sayısına göre farklılaşmakta mıdır?
4. İnternet bağımlılığı, okula yabancılaşma ve okula bağlanma sanat/spor faaliyetleriyle ilgilenip ilgilenmemeye göre farklılaşmakta mıdır?
5. İnternet bağımlılığı, okula yabancılaşma ve okula bağlanma arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

Yöntem

Bu çalışma, lise öğrencilerinin internet bağımlılıkları, okula yabancılaşma ve okula bağlanma düzeyleri arasındaki ilişkiyi betimsel araştırmalar kapsamındaki ilişkisel araştırma türünde incelemektedir.

Evren ve Örneklem

Araştırmanın örneklemini, basit seçkisiz örnekleme yöntemiyle seçilen Gaziantep Şahinbey ilçesindeki 2 Anadolu lisesinde okuyan 334 öğrenciden oluşmaktadır. Veriler, 2018–2019 eğitim öğretim yılı bahar döneminde toplanmıştır. Çalışma grubuna ilişkin frekans ve yüzde dağılımı Tablo 1’de yer aldığı gibidir.

Tablo 1.
Çalışma Grubuna İlişkin Frekans ve Yüzde Dağılımları

		n	Frekans %
Cinsiyet	Kız	190	56.9
	Erkek	144	43.1
Sınıf Düzeyi	Lise 1	67	20.1
	Lise 2	74	22.2
	Lise 3	74	22.2
	Lise 4	119	35.6
Yakın Arkadaş Sayısı	Hiç Yok	10	3.0
	1 Arkadaşım Var	25	7.5
	2-4 Arkadaşım Var	118	35.3
	5-7 Arkadaşım Var	69	20.7
Sanat/Sporla Uğraşma	8-10 Arkadaşım Var	112	32.5
	Evet	115	46.4
	Hayır	178	53.3

Veri Toplama Araçları

Araştırmada veriler, araştırmacı tarafından hazırlanan “Kişisel Bilgi Formu”, “Young İnternet Bağımlılığı Ölçeği”, “Okula Yabancılaşma Ölçeği” ve “Okula Bağlanma Ölçeği (Lise Formu)” kullanılarak elde edilmiştir.

Young İnternet Bağımlılığı Ölçeği

Young İnternet Bağımlılığı Testi Kısa Formu (YİBT-KF), internet bağımlılığını ölçmeyi amaçlayan 12 maddeden oluşmaktadır. (Young, 1998) Ölçek 5’li Likert bir puanlanmayla değerlendirilmektedir. Ölçeğin Türkçe uyarlaması Kutlu, Savcı, Demir ve Aysan (2016) tarafından gerçekleştirilmiştir. Uyarlama çalışması hem ergen hem de üniversite öğrencileri üzerinde yapılmıştır. Kutlu ve diğerleri (2016) tarafından ölçeğin faktör yapısı incelenmiştir. Bu kapsamda öncelikle AFA gerçekleştirilmiştir. AFA sonucunda ölçeğin iki örnekleme de (üniversite öğrencileri ve ergenler) 12 madde ve tek boyuttan oluştuğu saptanmıştır. Ölçeğin açıkladığı varyans incelendiğinde, üniversite öğrencilerinde ve ergenlerde yeterli düzeyde varyansı açıkladığı görülmektedir (üniversite öğrencileri %39.52, ergenlerde %48). DFA sonucunda saptanan uyum indeksi değerlerine göre ölçek hem üniversite öğrencilerinde hem de ergenlerde iyi uyum göstermektedir (ergenler $\chi^2 = 141,934$, $sd = 51$, $RMSEA = .080$, $GFI = .90$, $CFI = .90$ ve $IFI = .90$). Ölçeğin faktör yük değerleri ergenlerde .49 ile .71 arasında sıralanmaktadır. Ölçeğin güvenilirliğine ilişkin bulgular (Cronbach alpha) YİBT-KF’nin yeterli düzeyde güvenilirliğe sahip olduğunu göstermektedir (üniversite öğrencileri .91, ergenler .86). Ölçeğin ergenlerde iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı .86 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin düzeltilmiş madde toplam korelasyon katsayıları ergenlerde .47 ile .65 arasında değişmektedir. Ölçekte tersten puanlanan madde bulunmamaktadır. Ölçekten alınacak puanların yüksek olması internet bağımlılığı düzeyinin yüksekliğine, alınacak puanların düşük olması internet bağımlılığı düzeyinin düşüklüğüne işaret etmektedir.

Okula Yabancılaşma Ölçeği

Öğrencilerin okula yabancılaşma düzeylerini belirlemek amacıyla Sanberk (2003) tarafından geliştirilen ÖYÖ ilköğretim ve liseye devam eden öğrenciler üzerinde uygulanmıştır. Ölçek 17 maddeden oluşmaktadır ve 5’li Likert tipi bir ölçektir. ÖYÖ dört alt boyuttan oluşmakta ve bu boyutlar Güçsüzlük,

Anlamsızlık, Kuralsızlık ve Sosyal Uzaklıktır. Ölçeğin 1, 5, 9 ve 13. maddeleri Güçsüzlük alt boyutunu; 2, 6, 10, 14 ve 17. maddeleri Anlamsızlık alt boyutunu; 3, 7, 11, 15 ve 16. maddeleri Kuralsızlık alt boyutunu; 4, 8 ve 12. maddeleri de Sosyal Uzaklık alt boyutunu ölçmektedir. Toplam puan anlamsızlık alt ölçeğinin maddeleri tersine elde edilmektedir. Ölçekten alınabilecek en düşük puan 17, en yüksek puan 85'tir. Ölçekten alınan puanların yükselmesi daha fazla yabancılaşmayı gösterir. ÖYÖ'nün iç-tutarlılık katsayı toplam puan olarak .79 hesaplanmıştır.

Okula Bağlanma Ölçeği (Lise Formu)

Hill'in (2005) geliştirmiş olduğu Okula Bağlanma Ölçeği'nin (School Attachment Scale) Türk öğrencilerine uyarlama çalışmaları Savi (2011) tarafından yapılmıştır. 14 maddeden oluşan ölçeğin okula bağlanma, öğretmene bağlanma ve arkadaşla bağlanma olarak adlandırılan üç alt-ölçeği bulunmaktadır. Ölçek, "Kesinlikle Evet", "Evet", "Olabilir", "Hayır", "Kesinlikle Hayır" biçimde yanıtlanmaktadır. Ölçeğin Faktör analizinde üç faktörlü yapının genel olarak desteklendiği görülmüştür. Cronbach alfa değeri ölçeğin tümü için .84, okula bağlanma için .82, öğretmene bağlanma için .74 ve arkadaşla bağlanma için .71 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin test-tekrar test kararlılığı tüm ölçek için .85'tir.

Uygulama ve Verilerin Analizi

Verilerin analizine başlamadan önce veri seti eksik değerler açısından gözden geçirilmiştir. Veri setinde eksik verinin olmadığı tespit edildikten sonra gruplandırılmış verilerin analizi için normallik, uç değerler ve varyansların homojenliği varsayımları incelenmiştir. Bu incelemelerden sonra iki gruba sahip değişkenlerle yapılan analizlerde bağımsız gruplar t testi, ikiden fazla gruba sahip değişkenlerde yapılan analizlerde tek yönlü varyans analizi kullanılmıştır. Analizler sonucunda ikiden fazla grupların olduğu durumlarda ortalamalar arasındaki farklılıkları kıyaslamak için post hoc testlerden Tukey testine bakılmıştır. Değişkenler arası ilişkileri incelemek için çoklu regresyon analizi tekniğinden yararlanılmıştır. Araştırmada hata payı .05 olarak alınmıştır.

Bulgular

Bu çalışmada ele alınan demografik bilgilerin (cinsiyet, sanat/spor ile ilgilenme durumu, sınıf düzeyi, yakın arkadaş sayısı) internet bağımlılığı, okula yabancılaşma ve okula bağlanma alt boyutları ile arasındaki ilişkiye ve değişkenlerin kendi aralarındaki ilişkilerine bakılmıştır. Yapılan analiz sonucunda cinsiyete göre internet bağımlılığı, okula yabancılaşma ve okula bağlanma alt boyutlarının ortalama standart sapma ve t testi sonuçları Tablo 2'de sunulmuştur.

Tablo 2.

Cinsiyete Göre İnternet Bağımlılığının, Okula Yabancılaşmanın ve Okula Bağlanma Alt Boyutlarının Ortalama Standart Sapma ve T Testi Sonuçları

Boyut	Cinsiyet	n	\bar{x}	ss	t	p
İnternet Bağımlılığı	Kız	190	28.75	10.57	-.62	.53
	Erkek	143	29.47	10.07		
Okula Yabancılaşma	Kız	190	42.62	12.55	-1.83	.07
	Erkek	143	45.11	12.06		
Okula Bağlanma	Kız	190	16.68	5.11	1.53	.13
	Erkek	143	15.77	5.72		
Arkadaşlara Bağlanma	Kız	190	15.39	4.14	1.12	.26
	Erkek	143	14.89	4.01		
Öğretmenlere Bağlanma	Kız	190	17.40	4.99	.98	.33
	Erkek	143	16.83	5.63		

Cinsiyet değişkeni açısından internet bağımlılığı düzeyinde anlamlı bir farklılık olmadığı ($t(331) = -.62$, $p > .05$) belirlenmiştir. Bu sonuca göre kız ve erkek öğrencilerin internet bağımlılığı düzeylerinin birbirlerine benzer olduğu belirtilebilir. Cinsiyet değişkeni açısından okula yabancılaşma düzeyinde manidar bir farklılık olmadığı ($t(331) = -1.83$, $p > .05$) görülmüştür. Bu sonuca göre kız ve erkek öğrencilerin okula yabancılaşma düzeylerinin birbirlerine benzer olduğu ifade edilebilir. Cinsiyet değişkeni açısından okula bağlanma

incelenmiş ve öğrencilerin okula bağlanma düzeyinde manidar bir farklılık olmadığı ($t(331)= 1.53, p> .05$) tespit edilmiştir. Bir başka ifadeyle, kız ve erkek öğrencilerin okula bağlanma düzeylerinin birbirlerine benzer olduğu dile getirilebilir. Cinsiyet değişkeni açısından arkadaşlara bağlanma düzeyinde anlamlı bir farklılık olmadığı ($t(331)= 1.12, p> .05$) belirlenmiştir. Bir başka deyişle, kız ve erkek öğrencilerin arkadaşlarına bağlanma düzeylerinin birbirlerine benzer olduğu belirtilebilir. Cinsiyet değişkeni açısından öğretmenlere bağlanma düzeyi gözden geçirildiğinde manidar bir farklılık olmadığı ($t(331)= .98, p> .05$) belirlenmiştir. Bu sonuca göre kız ve erkek öğrencilerin öğretmenlere bağlanma düzeylerinin birbirlerine benzer olduğu ifade edilebilir. Sanat ve spor faaliyetlerine katılma durumuna göre internet bağımlılığı, okula yabancılaşma ve okula bağlanma alt boyutlarının ortalama standart sapma ve t testi sonuçları Tablo 3’de sunulmuştur.

Tablo 3.

Sanat/Spor Faaliyetlerine Katılma Durumuna Göre İnternet Bağımlılığının, Okula Yabancılaşmanın ve Okula Bağlanma Alt Boyutlarının Ortalama Standart Sapma ve T Testi Sonuçları

Boyut	Faaliyet	n	\bar{x}	ss	t	p
İnternet Bağımlılığı	Evet	155	29.76	10.21	1.15	.25
	Hayır	178	28.45	10.46		
Okula Yabancılaşma	Evet	155	44.93	12.44	1.71	.09
	Hayır	178	42.61	12.27		
Okula Bağlanma	Evet	155	16.57	5.46	.90	.37
	Hayır	178	16.04	5.32		
Arkadaşlara Bağlanma	Evet	155	15.35	4.14	.74	.46
	Hayır	178	15.02	4.01		
Öğretmenlere Bağlanma	Evet	155	17.26	5.30	.32	.75
	Hayır	178	17.07	5.26		

Sanat/sportif faaliyetler açısından internet bağımlılığı düzeyinde anlamlı bir farklılık olmadığı ($t(331)= 1.15, p> .05$) görülmüştür. Bu sonuca göre sanat veya sportif faaliyetlerde bulunan ve bulunmayan öğrencilerin internet bağımlılığı düzeylerinin birbirlerine benzer olduğu ifade edilebilir. Sanat/sportif faaliyetler açısından okula yabancılaşma düzeyinde anlamlı bir farklılık olmadığı ($t(331)= 1.71, p> .05$) belirlenmiştir. Bir başka deyişle, sanat veya sportif faaliyetlerde bulunan ve bulunmayan öğrencilerin okula yabancılaşma düzeylerinin birbirlerine benzer olduğu belirtilebilir. Sanat/sportif faaliyetler yapma durumu değişkeni açısından okula bağlanma düzeyinde anlamlı bir farklılık olmadığı ($t(331)= .90, p> .05$) tespit edilmiştir. Bir başka ifadeyle, sanat veya sportif faaliyetlerde bulunan ve bulunmayan öğrencilerin okula bağlanma düzeylerinin birbirlerine benzer olduğu dile getirilebilir. Sanat/sportif faaliyetler yapma durumu açısından öğrencilerin arkadaşlara bağlanma düzeyleri incelenmiş ve manidar bir farklılık olmadığı ($t(331)= .74, p> .05$) tespit edilmiştir. Bir başka deyişle, sanat veya sportif faaliyetlerde bulunan ve bulunmayan öğrencilerin arkadaşlarına bağlanma düzeylerinin birbirlerine benzer olduğu belirtilebilir. Sanat/sportif faaliyetler yapma değişkeni açısından öğrencilerin öğretmenlere bağlanma düzeylerinde manidar bir farklılık olmadığı ($t(331)= .98, p> .05$) görülmüştür. Bu sonuca göre sanat veya sportif faaliyetlerde bulunan ve bulunmayan öğrencilerin öğretmenlere bağlanma düzeylerinin benzer olduğu ifade edilebilir. Sınıf düzeyine göre internet bağımlılığının, okula yabancılaşmanın ve okula bağlanma alt boyutlarının ortalama standart sapma ve ANOVA sonuçları Tablo 4’de sunulmuştur.

Tablo 4.

Sınıf Düzeyine Göre İnternet Bağımlılığı, Okula Yabancılaşma ve Okula Bağlanma Alt Boyutlarının Düzeylerinin Ortalama Standart Sapma ve ANOVA Sonuçları

Boyut	Sınıf Düzeyi	n	\bar{x}	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Fark
İnternet Bağımlılığı	9.Sınıf	67	26.70	Gruplar	914.71	3	304.91	2.89*	3-1
	10.Sınıf	73	30.20	Arası					
	11.Sınıf	74	31.31	Gruplar İçi	34672.09	329	105.39		
	12.Sınıf	119	28.29	Toplam	35586.80	332			

Okula Yabancılaşma	9.Sınıf	67	37.75	Gruplar	5702.77	3	1900.52		
	10.Sınıf	73	45.81	Arası					2-1
	11.Sınıf	74	40.20	Gruplar İçi	45224.75	329	137.46	13.83*	4-1
	12.Sınıf	119	47.90	Toplam	50927.52	332			4-3 2-3
Okula Bağlanma	9.Sınıf	67	18.00	Gruplar	636.93	3	212.31		
	10.Sınıf	73	15.96	Arası					1-4
	11.Sınıf	74	17.62	Gruplar İçi	8999.39	329	27.35	7.76*	3-4
	12.Sınıf	119	14.70	Toplam	9636.32	332			
Arkadaşlara bağlanma	9.Sınıf	67	16.24	Gruplar	135.31	3	45.10		
	10.Sınıf	73	14.99	Arası					
	11.Sınıf	74	15.46	Gruplar İçi	5419.24	329	16.47	2.74*	1-4
	12.Sınıf	119	14.52	Toplam	5554.55	332			
Öğretmenlere bağlanma	9.Sınıf	67	18.58	Gruplar	289.06	3	96.35		
	10.Sınıf	73	16.42	Arası					
	11.Sınıf	74	17.88	Gruplar İçi	8933.50	329	27.15	3.55*	1-4
	12.Sınıf	119	16.36	Toplam	9222.57	332			

* $p < .05$

Sınıf düzeyi değişkenine göre öğrencilerin internet bağımlılığı düzeylerinde anlamlı bir farklılık olduğu ($F(3, 329) = 2.89, p < .05$) görülmüştür. Bu farkın kaynağını belirlemek için yapılan post hoc testinde 11. sınıf öğrencilerin internet bağımlılığı düzeyi 9. sınıf öğrencilere göre daha yüksek olduğu tespit edilmiştir. Sınıf düzeyi değişkenine göre öğrencilerin okula yabancılaşma düzeylerinde anlamlı bir farklılık olduğu ($F(3, 329) = 13.83, p < .05$) belirlenmiştir. Bu farkın kaynağı değerlendirildiğinde 12. Sınıfların, 11. ve 9. Sınıflara göre okula yabancılaşma düzeylerinin daha yüksek olduğu belirlenmiştir. 10 sınıfların ise okula yabancılaşma düzeyi 11. ve 9 sınıflara göre daha yüksektir. Sınıf düzeyi değişkenine göre öğrencilerin okula bağlanma düzeylerinde manidar bir farklılık olduğu ($F(3, 329) = 7.76, p < .05$) tespit edilmiştir. Bu farkın kaynağı incelendiğinde 9. ve 11 sınıf öğrencilerin okula bağlanma düzeyi 12. sınıflara göre daha yüksektir. Sınıf düzeyi değişkenine göre öğrencilerin arkadaşlarına bağlanma düzeylerinde manidar bir farklılık olduğu ($F(3, 329) = 2.74, p < .05$) belirlenmiştir. Bu farkın kaynağı gözden geçirildiğinde 9. sınıf öğrencilerin arkadaşlarına bağlanma düzeyi 12. sınıflara göre daha yüksektir. Sınıf düzeyi değişkenine göre öğrencilerin öğretmenlerine bağlanma düzeylerinde anlamlı bir farklılık olduğu ($F(3, 329) = 3.54, p < .05$) görülmüştür. Bu farkın kaynağı incelendiğinde 9. sınıf öğrencilerin öğretmenlerine bağlanma düzeyi 12. sınıflara göre daha yüksektir. Yakın arkadaş sayısına göre internet bağımlılığının, okula yabancılaşmanın ve okula bağlanma alt boyutlarının ortalama standart sapma ve ANOVA sonuçları Tablo 5’de sunulmuştur.

Tablo 5.

Yakın Arkadaş Sayısına Göre İnternet Bağımlılığı, Okula Yabancılaşma ve Okula Bağlanma Alt Boyutlarının Düzeylerinin Ortalama Standart Sapma ve ANOVA Sonuçları

Boyut	Arkadaş sayısı	n	\bar{x}	Varyansın Kaynağı	Kareler Toplamı	sd	Kareler Ortalaması	F	Fark
İnternet Bağımlılığı	0-1	35	29.03	Gruplar	1472.30	3	490.77		
	2-4	118	27.88	Arası					4-3
	5-7	69	26.57	Gruplar İçi	34114.50	329	103.69	4.73*	4-2
	8-10	111	31.87	Toplam	35586.80	332			
Okula Yabancılaşma	0-1	35	50.14	Gruplar	1988.63	3	662.88		
	2-4	118	42.49	Arası					4-3
	5-7	69	41.52	Gruplar İçi	48939.89	329	148.75	4.46*	4-2
	8-10	111	44.27	Toplam	50927.52	332			
Okula Bağlanma	0-1	35	13.63	Gruplar	277.32	3	92.44		
	2-4	118	16.59	Arası					4-1
	5-7	69	16.68	Gruplar İçi	9359.00	329	28.45	3.25*	3-1
	8-10	111	16.56	Toplam	9636.32	332			2-1

Arkadaşlara Bağlanma	0-1	35	10.97	Gruplar	787.39	3	262.46		
	2-4	118	14.97	Arası					4-1
	5-7	69	16.04	Gruplar İçi	4767.16	329	14.49	18.11*	3-1
	8-10	111	16.18	Toplam	5554.55	332			2-1
Öğretmene Bağlanma	0-1	35	16.11	Gruplar	58.10	3	19.37		
	2-4	118	17.49	Arası					
	5-7	69	17.39	Gruplar İçi	9164.46	329	27.86	.70	
	8-10	111	16.99	Toplam	9222.56	332			

* $p < .05$

Yakın arkadaş sayısı değişkenine göre öğrencilerin internet bağımlılığı düzeylerinde anlamlı bir farklılık olduğu ($F(3, 329) = 4.73, p < .05$) tespit edilmiştir. Bu farkın kaynağını belirlemek için yapılan Tukey testinde 8-10 yakın arkadaşı olan öğrencilerin internet bağımlılığı düzeyi 2-4 ve 5-7 arasında arkadaş olanlara göre daha yüksektir. Yakın arkadaş sayısı değişkenine göre öğrencilerin okula yabancılaşma düzeylerinde anlamlı bir farklılık olduğu ($F(3, 329) = 4.46, p < .05$) belirlenmiştir. Bu farkın kaynağı değerlendirildiğinde 0-1 yakın arkadaşı olan öğrencilerin okula yabancılaşma düzeyleri 2-4 ve 5-7 arasında arkadaş olanlara göre daha yüksektir. Yakın arkadaş sayısı değişkenine göre öğrencilerin okula bağlanma düzeylerinde manidar bir farklılık olduğu ($F(3, 329) = 3.25, p < .05$) belirlenmiştir. Bu farkın kaynağı incelendiğinde 2-4, 5-7 ve 8-10 arasında yakın arkadaşı olanların 0-1 arasında yakın arkadaşı olanlara göre okula bağlanma düzeyleri daha yüksektir. Yakın arkadaş sayısı değişkenine göre öğrencilerin arkadaşlarına bağlanma düzeylerinde manidar bir farklılık olduğu ($F(3, 329) = 18.11, p < .05$) görülmüştür. Bu farkın kaynağı incelendiğinde 2-4, 5-7 ve 8-10 arasında yakın arkadaşı olanların 0-1 arasında yakın arkadaş olanlara göre arkadaşlarına bağlanma düzeyleri daha yüksektir. Yakın arkadaş sayısı değişkenine göre öğrencilerin öğretmenlerine bağlanma düzeylerinde anlamlı bir farklılık olmadığı ($F(3, 329) = .70, p < .05$) belirlenmiştir. Bir başka deyişle, yakın arkadaş sayısı 0-1, 2-4, 5-7 ve 8-10 olan öğrencilerin öğretmenlerine bağlanma düzeyinin benzer olduğu dile getirilebilir. İnternet bağımlılığı, okula yabancılaşma ve okula bağlanma değişkenlerine ait ortalama standart sapma ve korelasyon katsayıları Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6.

İnternet Bağımlılığı, Okula Yabancılaşma, Okula Bağlanma Değişkenlerine Ait Ortalama, Standart Sapma ve Korelasyon Katsayıları

Değişken	\bar{x} (ss)	İB	OY	OB	AB	ÖB
İnternet bağımlılığı	29.06 (10.35)	-				
Okula yabancılaşma	43.69 (12.38)	.40**	-			
Okula bağlanma	16.29 (5.39)	-.26**	-.66**	-		
Arkadaşlara bağlanma	15.18 (4.09)	-.10	-.35**	.47**	-	
Öğretmenlere bağlanma	17.16 (5.27)	-.35**	.54**	.52**	.37**	-

** $p < .01$

Değişkenler arası ilişkiler incelendiğinde düşük ve orta düzeyde korelasyonların olduğu görülmüştür. İnternet bağımlılığının yordanmasına ilişkin sonuçlar Tablo 7'de sunulmuştur.

Tablo 7.

İnternet Bağımlılığının Yordanmasına İlişkin Sonuçlar

Model I				
Yordayıcı Değişkenler	B	SE B	β	t
Sabit	19.33	4.87		3.97*
Okula yabancılaşma	.29	.06	.34	4.92*
Okula bağlanma	.08	.14	.04	.58
Arkadaşlara bağlanma	.21	.15	.08	1.43
Öğretmenlere bağlanma	-.42	.12	-.21	-3.45*
R^2		.19		
Düzeltilmiş R^2		.18		

* $p < .05$

Bu çalışmada internet bağımlılığıyla okula yabancılaşma, okula, arkadaşlara ve öğretmenlere bağlanma arasındaki ilişkide incelenmiştir. Bu doğrultuda çoklu regresyon analizi yapılmış ve sonuçlara tablo-x’de yer verilmiştir. Elde edilen sonuçlar modelin anlamlı olduğunu ($F(4, 328) = 19.59, p < .05$) göstermiştir. Okula bağlanma ($B = .29, t = 4.92, p < .05$) ve öğretmenlere bağlanma ($B = -.42, t = -3.45, p < .05$) değişkenlerinin öğrencilerin internet bağımlılığı düzeylerini anlamlı olarak yordamıştır. Bu bulgulara göre okula yabancılaşma düzeyindeki bir birimlik artış internet bağımlılığında .29 puanlık artışı yordarken, öğretmenlere bağlanma düzeyindeki bir birimlik artış internet bağımlılık düzeyinde .42 puanlık azalışı yordamıştır. Model internet bağımlılığı varyansının % 18’ini açıklamıştır.

Tartışma/Sonuç

Bu çalışmada lise öğrencilerinin internet bağımlılıkları, okula yabancılaşma ve okula bağlanma düzeylerini etkileyen faktörler (cinsiyet, sanat/spor faaliyetlerine katılma durumu, sınıf düzeyi, yakın arkadaş sayısı) incelenmiştir. Araştırma sonucunda lise öğrencilerinin internet bağımlılığı, okula yabancılaşma ve okula bağlanma alt boyutları ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunmamıştır. İnternet bağımlılığı ve cinsiyet ilişkisinde araştırma sonucu ile paralellik gösteren çalışmalarda (Batıgün ve Hasta, 2010; Bayraktar ve Gün, 2006; Eldeleklioğlu ve Vural-Batik-2013) ve tersine sonuç bulan çalışmalarda mevcuttur (Günüç, 2009; İnanç, 2010; Taçyıldız, 2010). Okula yabancılaşma ile cinsiyet arasındaki ilişkide araştırma sonucuna paralellik gösteren çalışmalar vardır. Sanberk (2003), Uzun (2006), Trent (2001) ve Pala (2016) tarafından yapılan çalışmalarda cinsiyet ile okula yabancılaşma arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Kız öğrencilerin okula yabancılaşma düzeylerinin daha yüksek olduğu araştırmalar mevcuttur (Williamson ve Cullingford, 1998; Lane, 1999; Yiğit, 2010). Okula bağlanma ile cinsiyet arasındaki ilişkide alan yazından kız öğrencilerin erkek öğrencilere göre okula bağlılıklarının daha yüksek olduğu sonuçları yer almaktadır (Freudenthaler, Spinath, ve Neubauer, 2008; Salmela Aro ve Upadyaya, 2013; Wang, Willett, ve Eccles, 2011; İlgar ve Parlak 2014; Bellici, Sardoğan ve Yılmaz, 2015).

Araştırma sonucunda sanat/spor faaliyetlerine katılma durumu değişkeni ile internet bağımlılığı, okula yabancılaşma ve okula bağlanma alt boyutlarında anlamlı bir fark bulunamamıştır. Yapılan alan yazın araştırmasında ders dışı etkinliklere katılan öğrencilerin okula bağlanma düzeyleri katılmayan öğrencilerden daha yüksek bulunmuştur. Penner ve Wallin (2012) çalışmasında ders dışı etkinliklere katılımın, öğrencilerin okula bağlanma düzeylerini artırıcı bir faktör olduğunu sonucuna ulaşımlardır. Öğrencilerin okula bağlanma düzeylerini artırmada, ders dışı etkinliklere katılımın etkili olduğu söylenebilir. Ders dışı etkinliklere katılım, okulu sadece derslerin olduğu zorlayıcı bir ortam olmaktan çıkararak eğlencenin de olduğu bir ortam haline getirir. Böylece öğrencinin, eğlendiği bir ortamı sevmesi ve o ortama bağlı hissetmesi kolaylaşabilir.

Araştırma sonucunda sınıf düzeyi değişkeni ile internet bağımlılığı, okula yabancılaşma ve okula bağlanma alt boyutlarında anlamlı farklılık bulunmuştur. Bu sonuçların paralelinde sınıf düzeyleri ile internet bağımlılığı arasında farklılaşmanın bulunduğu araştırmalar mevcuttur (Tuna, 2015; Ünsal, 2016). Araştırma sonucunda 11.sınıf öğrencilerin 9. sınıf öğrencilerden internet bağımlılıklarının daha yüksek olduğu bulunmuştur. Bulgularımıza paralel olarak Günüç’ün (2009) yaptığı çalışmada 9. sınıf öğrencilerinin en yüksek internet bağımlılığına sahip olduğu sonucuna ulaşmıştır. Bu bilginin tersine Yılmaz, Şahin, Haseki ve Erol (2014) yaptıkları çalışmada 9. ve 10.sınıftaki öğrencilerin bağımlılık puanlarının 11.sınıftakilerden daha yüksek olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Okula yabancılaşma ile sınıf düzeyi değişkeni arasındaki ilişkide 12.sınıfların 11. ve 9. sınıflara göre 10.sınıfların ise 11. ve 9. sınıflara göre okula yabancılaşmalarının daha yüksek olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Alan yazına bakıldığında sınıf düzeyi arttıkça okula yabancılaşmanın da arttığını gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Katıtaş, 2012; Yiğit, 2010; Sanberk, 2003; Gedik, 2014). Okula bağlanma ile sınıf düzeyi değişkeni arasındaki ilişkide araştırma sonucuna göre okula bağlanmanın tüm alt boyutlarında sınıf düzeyi arttıkça bağlanmanın alt boyutlarında (okula bağlanma, arkadaşla bağlanma, öğretmene bağlanma) düşüş olduğu gözlenmektedir. Araştırma bulgusu ile paralel olarak sınıf düzeyi arttıkça bağlanma düzeyinin düştüğünü gösteren çalışmalar bulunmaktadır (Bellici, 2015; Marks, 2000; Mengi, 2011).

Araştırma sonucunda yakın arkadaş sayısı değişkeni ile internet bağımlılığı, okula yabancılaşma ve okula bağlanma alt boyutlarında anlamlı farklılık görülmektedir. İnternet bağımlılığı ile yakın arkadaş sayısı değişkenine bakıldığında arkadaş sayısının fazla olması internet bağımlılığını arttıran bir sonuç olarak ortaya çıkmıştır. Ancak bu bulgunun aksine alan yazında yalnız olan insanların internet bağımlılığının daha fazla olduğunu gösteren çalışmalar mevcuttur. Esen (2010), Pawlak (2002), Morahan- Martin ve Schumacher (2000), Özcan ve Buzlu (2005). Morahan-Martin ve Schumacher (1999), yalnız insanların interneti daha çok kullandıkları ve interneti çoğunlukla başkalarıyla iletişim kurmak, yeni insanlarla tanışmak ve duygusal

destek almak için kullandıklarını bildirmişlerdir. Okula yabancılaşma ile yakın arkadaş sayısı arasındaki ilişkide araştırma sonucuna bakıldığında arkadaş sayısı fazla olanların az olanlara göre okula yabancılaşma düzeylerinin daha düşük olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Okula bağlanmanın alt boyutlarında yakın arkadaş sayısının artmasıyla öğrencinin okula, arkadaşına ve öğretmene bağlanma alt boyutlarında da yüksek puanları aldığı sonucunu göstermektedir. Bu bulgu alan yazında araştırıldığında arkadaş sayısı fazla olan öğrencilerin okula bağlanma düzeylerinin arkadaşları az olan öğrencilerden yüksek olduğu bulunmuştur (Altuntaş ve Özer, 2017). McNeely, Nonnemaker ve Blum'a (2002) göre kişinin bir kuruma bağlılığını gerçekleştirmek için önce bireyin diğer kişilerle bağlılığını oluşturmak gerekmektedir. Bu sebeple öğrencinin diğer öğrencilerle iyi ilişkiler kurmalarını sağlamak okula bağlılığın önemli bir adımını oluşturmaktadır. Marks (2000) ise öğrencinin arkadaşlarından destek gördüğü sınıf ortamlarında yüksek bağlılık sergilediğini saptamıştır.

Sonuç olarak internet bağımlılığı, okula yabancılaşma ve okula bağlanma düzeylerinin sınıf düzeyi ve yakın arkadaş sayısına göre anlamlı farklılık gösterdiği görülmektedir. İnternet bağımlılığı, okula yabancılaşma ve okula bağlanma alt boyutları arasında ilişkiler incelendiğinde, değişkenler arasında düşük ve orta düzeyde ilişkilerin olduğu görülmektedir. Okula yabancılaşma ve öğretmene bağlanma değişkenleri öğrencilerin internet bağımlılık düzeylerini anlamlı olarak yordamaktadır. Okula yabancılaşma düzeyi arttıkça internet bağımlılığı düzeyinin de yükseldiği görülmektedir. Aynı zamanda öğretmene bağlanma düzeyinin artmasıyla internet bağımlılığının azaldığı sonucuna da ulaşılmıştır. Bu çalışma kesitsel olması yönüyle sınırlıdır.

Kaynakça

- Altuntaş, S., & Sezer, Ö. (2017). Ortaokul öğrencilerinin okula bağlanmalarının incelenmesi. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18(1), 83-97.
- Bellici, N., Sardoğan, M., & Yılmaz, M. (2014). Lise öğrencilerinde okula bağlanma ve şiddet eğilimi arasındaki ilişkinin cinsiyet ve sınıf değişkenlerine göre incelenmesi. Gençlik ve Kültürel Mirasımız Uluslararası Kongresi. Samsun, Türkiye.
- Batıgün, A. D., & Hasta, D. (2010). İnternet bağımlılığı: Yalnızlık ve kişilerarası ilişki tarzları açısından bir değerlendirme. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 11(3), 213-219.
- Bayraktar, F., & Gün, Z. (2006). Incidence and correlates of Internet usage among adolescents in North Cyprus. *Cyber Psychology And Behavior*, 10, 191-197.
- Boardman, J. D., & Onge, J. M. (2005). Neighborhoods and adolescent development. *Children, Youth and Environments*, 15, 138-164.
- Cengizhan, C. (2005). Öğrencilerin bilgisayar ve internet kullanımında yeni bir boyut: Bağımlılık. Marmara Üniversitesi, İstanbul. VIII. Ulusal PDR Kongresi.
- Eldeleklioğlu, J. & Vural-Batık, M. (2013). Predictive effects of academic achievement, internet use duration, loneliness and shyness on internet addiction. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 28(1), 141-152.
- Esen, E. (2010). Ergenlerde internet bağımlılığını yordayan psiko-sosyal değişkenlerin incelenmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İzmir.
- Ergin, N. (1993). İntihar girişimi olan ve olmayan lise öğrencilerin kendini kabul ve depresyon düzeylerinin karşılaştırılması (Yayımlanmamış doktora tezi). Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Freudenthaler, H. H., Spinath, B., & Neubauer, A. C. (2008). Predicting school achievement in boys and girls. *European Journal of Personality*, 22(3), 231-245.
- Günüç, S. (2009). İnternet bağımlılık ölçeğinin geliştirilmesi ve bazı demografik değişkenler ile internet bağımlılığı arasındaki ilişkilerin incelenmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Van.
- Gedik, A. (2014). Ortaöğretim öğrencilerinde okul yaşam kalitesi bağlamında okula yabancılaşma (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İnönü Üniversitesi: Malatya.
- Hill, L. G., & Werner, N. E. (2006). Affiliative motivation, school attachment, and aggression in school. *Psychology in the Schools*, 43 (2), 231-246.
- İlgar, M. Z., & Parlak, K. (2014). Üniversite sınavına hazırlanan öğrencilerin okula bağlılık özbilinç ve girişimcilik özellikleri arasındaki ilişki. *İZU Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 211-241.
- Işık, U. (2009). Medya bağımlılığı teorisi doğrultusunda internet kullanımının etkileri ve internet bağımlılığı. *İletişim Dergisi*, 28, 29-56.
- İnan, A. (2010). İlköğretim II. kademe ve lise öğrencilerinde internet bağımlılığı (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Erzurum.

- Jimerson, S. R., Campos, E., & Greif, J. L. (2003). Toward an understanding of definitions and measures of school engagement and related terms. *The California School Jimerson*.
- Katıtaş, S. (2012). İlköğretim ikinci kademe öğrencilerinde okula yabancılaşma ve okulu bırakma eğilimi: Şanlıurfa İli Örneği (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Harran Üniversitesi, Şanlıurfa.
- Kızmaz, Z. (2006). Okullardaki şiddet davranışının kaynakları üzerine kuramsal bir yaklaşım. *Çukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 30(1), 47-70.
- Kim, S., & Kim, R. (2002). A study of internet addiction: status, causes, and remedies. *Journal of Korean Home Economics Association English Edition*, 3(1), 1-19.
- Kurtaran, T. G. (2008). İnternet bağımlılığını yordayan değişkenlerin incelenmesi (Yayımlanmış yüksek lisans tezi). Mersin Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Mersin.
- Kutlu, M., Savcı, M., Demir, Y., & Aysan, F. (2016). Young internet bağımlılığı testi kısa formunun Türkçe uyarlaması: üniversite öğrencileri ve ergenlerde geçerlilik ve güvenilirlik çalışması. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 17(1), 6976.
- Lane, E. J. (1999). Correlates of social alienation among high school students. *College Student Journal*, 33(1), 7-9.
- Maddox, S. L., & Prinz, R.J. (2003). School bonding in children and adolescents: conceptualization, assessment, and associated variables. *Clinical Child and Family Psychology Review*, 6, 31-49.
- Marks, H. M. (2000). Student engagement in instructional activity: Patterns in the elementary, middle, and high school years. *American Educational Research Journal*, 37(1), 153-184.
- Mengi, S. (2011). Ortaöğretim 10. ve 11. sınıf öğrencilerinin sosyal destek ve özyeterlik düzeylerinin okula bağlılıklarıyla ilişkisi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Sakarya Üniversitesi, Sakarya.
- McNeely, C. A., Nonnemaker, J. M., & Blum, R. W. (2002). Promoting school connectedness: Evidence from the national longitudinal study of adolescent health. *Journal Of School Health*, 72(4), 138-146.
- Morahan-Martin, J. & Schumacher, P. (2000). Incidence and correlates of pathological Internet use among college students. *Computers in Human Behavior*, 16, 13-29.
- Mouton, S. G., Hawkins, J., McPherson, R. H., & Copley, J. (1996). School attachment: Perspectives of low-attached high school students. *Journal of Educational Psychology*, 16(3), 297-304.
- Özcan, K. N. & Buzlu, S. (2005). Problemlerle internet kullanımını belirlemede yardımcı bir araç: İnternet bilişsel durum ölçeğinin üniversite öğrencilerinde geçerlik ve güvenilirliği. *Bağımlılık Dergisi*, 6(1), 19- 26.
- Pala, M.F. (2016). Ortaöğretim öğrencilerinin okula yabancılaşma sorunu: İstanbul ili Silivri ilçesi örneği (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). İstanbul Aydın Üniversitesi: İstanbul.
- Pawlak, C. (2002). Correlates of internet use and addiction in adolescents. *Dissertation Abstracts International Section A: Humanities & Social Sciences*, 63(5-A), 1727.

- Penner, C., & Wallin, D. (2012). School attachment theory and restitution processes: Promoting positive behaviors in middle years schools. *Canadian Journal of Educational Administration and Policy*, 137, 1-36.
- Sanberk, İ. (2003). Öğrenci yabancılaşma ölçeği: Bir geçerlik ve güvenilirlik çalışması (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi, Adana.
- Savi, F. (2011). Çocuk ve ergenler için okula bağlanma ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *İlköğretim Online*, 10 (1), 80-90.
- Sinclair, F. M., Christenson, S. L., Evelo, D. L. & Hurley, C. (1998). Dropout Prevention for Youth with Disabilities: Efficacy of a Sustained School Engagement Procedure. *Journal of Educational Psychology*, 65(1), 7-21.
- Taçyıldız, Ö. (2010). Lise öğrencilerinin internet bağımlılığı düzeylerinin bazı değişkenlere göre yordanması (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Tarquin, K. & Cook-Cottone, C. (2008). Relationships among aspects of student alienation and self concept. *School Psychology Quarterly*, 23(1), 16-25.
- Trent, F. (2001). Aliens in the classroom?, Biennial meeting of the society for research in child development. Washington, 10-15.
- Tuna, C. (2015). Ortaokul öğrencilerinin ebeveynleriyle olan bağlanma ilişkisinin internet bağımlılığına etkisi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. İstanbul.
- Upadyaya, K., & Salmela-Aro, K. (2013). Development of school engagement in association with academic success and well-being in varying social contexts. *European Psychologist*, 18(2), 136-147.
- Uzun, Ö. (2006). İlköğretim 5. sınıf öğrencilerinin okula yabancılaşma düzeylerine etki eden sosyo-demografik değişkenlerin belirlenmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Çukurova Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Adana.
- Ünsal, E., (2016). Ortaokul öğrencilerinin internet bağımlılığının bazı değişkenlere göre İncelenmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Nişantaşı Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Yılmaz, E., Şahin, Y.L., Haseki, H.İ. & Erol, O. (2014). Lise öğrencilerinin internet bağımlılık düzeylerinin çeşitli değişkenlere göre incelenmesi: Balıkesir İl Örneği. *Eğitim Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 4(1).
- Yiğit, S. (2010). İlköğretim 5., 6., 7. ve 8. sınıf öğrencilerinin çeşitli değişkenler açısından İncelenmesi (Yayımlanmamış yüksek lisans tezi). Zonguldak Karaelmas Üniversitesi, Zonguldak.
- Young, K. S. (1998). Internet addiction: The emergence of a new clinical disorder. *Cyberpsychology & Behavior*, 1(3), 237-244.
- Young, K. S. (2004). Internet addiction: A new clinical phenomenon and its consequences. *American Behavioral Scientist*, 48(4), 402-415.
- Wang, M. T., Willett, J. B., & Eccles, J. S. (2011). The assessment of school engagement:

Şeyma MIZRAK

Examining dimensionality and measurement invariance by gender and race/ethnicity. *Journal of School Psychology, 49*(4), 465-480.

Williamson, I., & Cullingford, C. (1998). Adolescent alienation: Its correlates and consequences. *Educational Studies Journal, 24*(3). 211-333.

Extended Abstract

Introduction

Although internet use provides easy access to the information sought, it is also a fact that excessive use has harms (Cengizhan, 2005). It has been observed that with the widespread use of the internet, individuals limit their daily life activities and even exhibit behaviors that may postpone them, without leaving their seats for long periods of time. It has been observed that this unhealthy and problematic internet use of individuals using the internet causes physical and psychological problems. This shows that both positive and negative consequences in human life cannot be ignored (Morahan-Martin and Schumacher, 2000). While internet addiction can be considered as a subjective escape from emotional problems (stress, depression, etc.), it can also occur due to negative situations and personal problems (academic difficulties, alienation from school, inability to feel connected to school, family discord, etc.) (Young, 2004).

Easy access to the internet, long hours spent without planning, lack of family control, allowing the individual to look at anything he wants on the internet without setting limits, alienation, no legal age limit, and leaving the individual under his own control increase the risk of addiction (Young, 2004). According to Kurtaran (2008), when used correctly and effectively, the internet provides easy access to the desired information without any space or time restrictions. However, when it is not used effectively and correctly, it has negative effects, especially on adolescents and children. These effects also include the process towards addiction for adolescents and children. It becomes difficult to protect adolescents and children from these effects that turn into addiction. Concerns about overuse of the Internet continue to grow. It is stated that excessive internet use negatively affects communication within the family and weakens the social aspect of the person (Leung and Lee, 2011).

The identity crisis experienced during adolescence, including among high school students, emerges especially in a difficult period when high school students turn to emotional communication, have to decide on a career choice or take an exam to choose a career, and are in the competitive environment created by the exam. All these situations create tension in high school students and cause many problems (Ergin, 1993). Internet addiction, which has increased in recent years, especially among school-age young people, can negatively affect social relations, decrease academic success, and in this case, decrease commitment to school and increase the rate of alienation from school. Children and adolescents are in school for most of their daily lives. In this respect, school is at the central point of the individual's life in the socialization process and has great importance in this respect (Kızmaz, 2006). Especially during adolescence, the time spent at school increases its impact on the development of adolescents (Boardman & Onge, 2005).

School attachment, in general terms, is the emotional bond formed by the individual towards the school (Hill and Werner, 2006). It has been found that students with low levels of school attachment feel lonely and isolated at school (Mouton & Hawkins, 1996). There are also studies showing that school engagement reduces the frequency of school dropout (Janosz, Archambault, Morizot, & Pagani, 2008; Sinclair, Christenson, Evelo, & Hurley, 1998). Cooper (2008) stated that low levels of school attachment can lead to feelings of discontent and alienation. Schools are places where attachment to or alienation from the school can often be experienced, as they are environments where communication and social relations can be experienced more easily with their large student population. Alienation from school is the lack of attachment to all elements in the school: students, teachers, school personnel, and the school in general (Warner, Weist, & Krulak, 1999). It refers to students developing a negative attitude towards school and the activities carried out at school, and it negatively affects the achievement of educational goals (Katıtaş, 2012). Alienation from school results in students moving away from school activities (Tarquin and Cook-Cottone, 2008).

The purpose of this research is to examine whether high school students' internet addiction, school alienation and school attachment levels differ according to various variables (gender, participation in art and sports activities, grade level, number of close friends).

Methodology

This study examines the relationship between high school students' internet addiction, school alienation and school attachment levels in the type of relational research within the scope of descriptive research. The sample of the research consists of 334 students studying in 2 Anatolian high schools in Gaziantep Şahinbey

district, selected by simple random sampling method. The data was collected in the spring semester of the 2018–2019 academic year. The data in the study were obtained using the "Personal Information Form", "Young Internet Addiction Scale", "School Alienation Scale" and "School Attachment Scale (High School Form)" prepared by the researcher. In the analysis of the data, independent groups t test was used in the analyzes made with variables with two groups, and one-way analysis of variance was used in the analyzes made with variables with more than two groups. As a result of the analysis, when comparing the differences between the means in cases where there were more than two groups, the Tukey test was used as a post hoc test. Multiple regression analysis technique was used to examine the relationships between variables.

Findings

In this study, the relationship between internet addiction and alienation from school and attachment to school, friends and teachers was examined. In this regard, multiple regression analysis was performed and the results are given in table-x. The results obtained showed that the model was significant ($F(4, 328) = 19.59, p < .05$). The variables of attachment to school ($B = .29, t = 4.92, p < .05$) and attachment to teachers ($B = -.42, t = -3.45, p < .05$) significantly predicted students' internet addiction levels. According to these findings, a one-unit increase in the level of alienation from school predicted a .29-point increase in internet addiction, while a one-unit increase in the level of attachment to teachers predicted a .42-point decrease in the level of internet addiction. The model explained 18% of the variance of internet addiction. When the relationships between internet addiction, school alienation and school attachment sub-dimensions are examined, it is seen that there are low and medium level relationships between the variables. The variables of alienation from school and attachment to the teacher significantly predict students' internet addiction levels. It is seen that as the level of alienation from school increases, the level of internet addiction also increases. It was also concluded that internet addiction decreased as the level of attachment to the teacher increased.

Discussion and Conclusion

As a result of the research, no significant difference was found between high school students' internet addiction, school alienation and school attachment sub-dimensions and the gender variable. There are studies that show parallelism with the results of the research on the relationship between internet addiction and gender (Batıgün and Hasta, 2010; Bayraktar and Gün, 2006; Eldeleklioğlu and Vural-Batık-2013) and studies that find the opposite result (Günüç, 2009; İnanç, 2010; Taçyıldız, 2010).). As a result of the research, no significant difference was found in the variable of participation in art/sports activities and the sub-dimensions of internet addiction, school alienation and school attachment. In the literature research, the level of school attachment of students who participated in extracurricular activities was found to be higher than the students who did not participate. In their study, Penner and Wallin (2012) concluded that participation in extracurricular activities is a factor that increases students' level of school attachment. As a result of the research, a significant difference was found in the grade level variable and the sub-dimensions of internet addiction, school alienation and school attachment. In parallel with these results, there are studies showing differences between grade levels and internet addiction (Tuna, 2015; Ünsal, 2016). As a result of the research, it was found that 11th grade students had higher internet addiction than 9th grade students. In the relationship between alienation from school and the grade level variable, it was concluded that 12th graders' alienation from school was higher than 11th and 9th grades, and 10th graders' alienation from school was higher than 11th and 9th grades. When we look at the literature, there are studies showing that alienation from school increases as the grade level increases (Katıtaş, 2012; Yiğit, 2010; Sanberk, 2003; Gedik, 2014). According to the results of the research on the relationship between school attachment and the grade level variable, it is observed that as the grade level increases, there is a decrease in all sub-dimensions of school attachment (attachment to school, attachment to friends, attachment to teacher). In parallel with the research findings, there are studies showing that the level of attachment decreases as the grade level increases (Bellici, 2015; Marks, 2000; Mengi, 2011).

As a result of the research, there is a significant difference in the number of close friends variable and the sub-dimensions of internet addiction, school alienation and school attachment. When looking at the variables of internet addiction and the number of close friends, having a high number of friends emerged as a result that increased internet addiction. However, contrary to this finding, there are studies in the literature showing that lonely people have more internet addiction. Esen (2010), Pawlak (2002), Morahan-Martin and Schumacher (2000), Özcan and Buzlu (2005). Morahan-Martin and Schumacher (1999) reported that lonely

people use the Internet more and that they mostly use the Internet to communicate with others, meet new people and get emotional support. This study is limited in that it is cross-sectional.

Keywords: Internet addiction, School alienation, Connected to school, High school students